

Fatih METİN Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Bakan Yardımcısı

“1920’lerden bugüne baktığımızda küresel ticaret, kriz zamanlarını hariç tutarsak gün geçtikçe artan bir ivme kazanmaktadır”

Sayın Bakan Yardımcısı Fatih METİN’le bir önceki sayıda yapılan röportajın devamı...

6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile sermaye şirketlerinin mali durumunun daha sağlıklı bir şekilde oluşturularak ortak ve alacaklılarının hakları korunmaya çalışılmak istenmiştir. Bu düzenlemelerin denetiminin ise genel itibari ile bağımsız denetim firmaları tarafından yapılması ön görülmüştür. Bu kapsamda bu şirketlerin denetimini yapan Bakanlığımız Müfettişlerine de bağımsız denetçilik yetkisi verilmesi konusunda herhangi bir çalışma olacak mı?

Sınırlı sorumluluk, kolay karar alabilme, güvenilir bilgiye ulaşım, şeffaflık, bilgi alma hakkı, uluslararası piyasaları anlamak ve şirketlere yeni finansman araçları sağlamak modern ticaret hukukunun önemli özellikleri arasında yer almaktadır.

Yeni Ticaret Kanununun taşıyıcı kolonları oluşturulurken modern ticaret hukukunun yukarıda sayılan özellikleri dikkate alınmış, yeni Kanun ticaret şirketleri başta olmak üzere ticari hayatımıza yeni açılımlar, yeni düzenlemeler getirmiştir.

Kanun, günümüz piyasa ve rekabet koşullarında, eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerinin somut olarak hayata geçirilmesi sonucunu doğuran birçok yenilik getirmektedir.

Yeni Ticaret Kanunu ile ticaret hayatında reform niteliğinde önemli değişiklikler yapılmış, özellikle ticari defterler ve ticari belgeler, internet sitesi, şirketlerin kuruluşu, yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarının yapılması, şirketlerin birleşmesi, bölünmesi ve tür değiştirmesi gibi konularda yeni düzenlemelere yer verilmiştir. Getirilen önemli yeniliklerden birisi de şirket denetimlerine ilişkindir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu yayımlandığı ilk halinde, herhangi bir ayırım yapmaksızın bütün sermaye şirketlerinde gerçekleştirilecek denetim fonksiyonunu, tüzel kişiliğin bünyesinde bir karar organı olarak denetleme kuruluna değil, tüzel kişiliğin dışında yer alan bir müessese olarak dış denetçiye bırakmıştı.

Buna göre anonim ve limited şirketlerde denetleme kurulu organı kaldırılmış; şirketin mali tabloları ve yıllık faaliyet raporları ve bunlara bağlı olarak tüm şirket muhasebesinin, serbest veya bağımsız dış denetçi tarafından denetlenmesi esası benimsenmişti.

Yeni Türk Ticaret Kanunu, yayımı tarihinden itibaren kamuoyunda uzunca tartışılmış ve anılan Kanunda yer alan bazı düzenlemelerin değiştirilmeden yürürlüğe girmesi halinde ticari hayatın olumsuz etkilenebileceği ve uygulamada sorunların yaşanabileceği, özellikle denetime ilişkin getirilen yeni düzenlemelerin küçük ve orta büyüklükteki şirketler bakımından oldukça maliyetli olacağı değerlendirilmiştir.

Bu ve benzeri değerlendirmeler ışığında şirket kuruluş sürecinin basitleştirilmesi ve şirketler üzerindeki maliyetlerin azaltılması amacıyla 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda bir takım değişiklikler yapılmıştır.

Bu düzenlemeler ışığında Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda şirketler için öngörülen denetim kurumu da önemli değişikliklere uğramıştır. Değişiklik sonucunda işlem denetçiliği kaldırılmış, bağımsız denetimde ise yeni ve farklı bir düzenlemeye gidilmiştir.

Bağımsız denetime ilişkin hükümlerin, tüm sermaye şirketlerine uygulanması esnasından vazgeçilmiş, denetim sadece Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek sermaye şirketleri ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu değişiklik neticesinde, yaklaşık 3 bin 400 adet ticaret şirketi için bağımsız denetim zorunlu kılınmış, diğer şirketler ise denetimsiz kalmıştır.

Hâlihazırda, ülkemizde yaklaşık 101 bin anonim şirket bulunmakta ve bunların yaklaşık 98.500'ü bağımsız denetim kapsamı dışındadır.

Yeni Kanun her ne kadar ortakların bilgi alma ve inceleme haklarını genişletmiş olsa da bağımsız denetim dışında kalan şirketlerde, şirketle ilişkili olan üçüncü kişilerin ve özellikle ortakların haklarının güvence altına alınması noktasında sıkıntılarla karşılaşılacaktır.

Yeni Kanun'da tanınan bilgi edinme ve inceleme taleplerinin karşılıksız bırakılması halinde ortağın asliye ticaret mahkemesine başvurarak bu haklarının kullanılabilmesi imkânı getirilmiş olsa da, kötü niyetli yönetim kurullarının söz konusu hakkın kullanımını engellemek veya hiç olmazsa geciktirmek amacıyla ortakların taleplerini karşılamayabileceği açıktır.

Bu itibarla; 6455 sayılı Kanun ile bağımsız denetim kapsamına girmeyen anonim şirketler ile 4572 sayılı Kanun kapsamındaki kooperatifler ve bunların bağımsız denetime tabi olmayan üst kuruluşları denetim kapsamına alınmış ve anonim şirketlerde denetim boşluğu büyük ölçüde giderilmiştir. Ayrıca yapılan düzenleme ile söz konusu teşebbüslerin faaliyet ve işlemlerinin ilgili mevzuata uygun olup olmadığının ortaya konulması ve şirket ile ortaklar arasında yahut şirket ile üçüncü kişiler arasındaki menfaat dengelerinin gözetilmesi amaçlanmıştır.

Bu denetime ilişkin usul ve esaslar ile bu fıkra uyarınca denetim yapacak denetçilerin niteliklerine, uyacakları etik ilkelere, görev ve yetkilerine, seçilme-

lerine, görevden alınmalarına veya ayrılmalarına; denetimin ve denetim raporlarının içeriğine ve raporun genel kurula sunulmasına ilişkin hususlar Bakanlığımızca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak olan bir yönetmelikle belirlenecektir.

Söz konusu bu düzenlemenin amacı, ticari yaşamın anılan Kanunun 554 üncü maddesinde açıklanan "Dürüst Resim İlkesi"ne uygun olarak denetlenmesidir.

Diğer taraftan, bu denetim mekanizmasıyla, Bakanlar Kurulu'nca çıkarılacak Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde sürekli olarak gerçekleştirilecek olup, söz konusu denetim ile şirket ve kooperatiflerin faaliyet ve işlemlerinin mevzuata uygun hareket edilip edilmediği kontrol edilmeye çalışılacaktır.

Yapılan düzenleme ile şirketlerin sistematik bir biçimde denetlenmesi öngörülmüş, denetçilere verilecek görev, yetki ve sorumluluklarla ortakların bilgi edinme ve inceleme haklarını tam anlamıyla kullanabilmelerine olanak tanınmıştır. Böylece şirket denetimlerine ilişkin boşluk büyük ölçüde giderilmiştir.

Diğer taraftan; yüksek kalitede ve güvenilir bir finansal raporlama ve bağımsız denetim ortamı oluşturmak, finansal raporların uluslararası standartlarla uyumlu olarak düzenlenmesini ve denetlenmesini sağlayacak standartlar koymak ve bunlara ilişkin etkin bir kamu gözetimini gerçekleştirmek amacıyla Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurulmuştur.

Bu Kurum bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmakla yetkilendirilmiştir.

Bağımsız denetim ise sadece Kurumca yetkilendirilen denetim kuruluşları veya denetçiler tarafından yetkileri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Başvuruları Kurum tarafından uygun görülen sermaye şirketlerine Bağımsız Denetim Kuruluşu Belgesi, meslek mensuplarına ise Bağımsız Denetçi Belgesi verilmektedir.

Bağımsız denetim faaliyetinde bulunmak isteyen denetçilerin ne gibi şartlara sahip olmaları gerektiği Kurum tarafından çıkarılan Bağımsız Denetim Yönetmeliğinde ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır.

Türkiye'de yerleşik olan, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan, Yönetmelikte belirtilen uygulamalı mesleki eğitimi tamamlamış ve yine yönetmelikte belirtilen denetçilik sınavında başarılı olmuş ve bunun gibi diğer bütün şartları yerine getirmiş herkes Bağımsız Denetçi unvanı alabilir.

Mesleki kariyerlerine bağımsız denetçi olarak devam etmek isteyen Bakanlığımız kariyer meslek memurlarının yönetmelikte yer alan bağımsız denetçi şartlarını zaten taşıdıkları, mevcut teorik ve pratik bilgileri ve kapasiteleri ile gerekli yetkinlik ve yeterliliğe fazlasıyla sahip oldukları, almış oldukları kamu terbiyesi ile bu işi layıkıyla yerine getirme güdüsüne sahip olduklarına olan inancım tam olduğundan, meslek memurlarımıza resen bağımsız denetçi olma imkânının sağlanması ile bahsettiğim birikimleri dikkate alındığında kendileri için formalite sayılacak kadar kolay bir sınav sonucunda söz konusu yetkiyi almaları açısından anlamlılık açısından çok büyük fark yarattığına inanmıyorum. Bu nedenle bu gibi yaklaşımlara harcanan çabaların fayda-maliyet analizi çerçevesinde baktığımızda büyük bir fayda sağlamayacağı, bilakis hukuk açısından eşitlik ve adalet ilkeleri açısından zaman zaman eleştirilerle de karşı karşıya kaldığını görebiliyoruz.

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine yön veren çoğunlukla vergisel düzenlemeler iken, gelişmiş ülkelerde ticaret merkezli düzenlemeler olduğuna katılıyor musunuz? Bu bağlamda ülkemizde ticaretin geliştirilmesine yönelik Bakanlığımızın ne gibi projeleri vardır?

Devletlerin harcamalarını finanse etmek için başvurduğu en pratik araç olan vergiler, geçmişte olduğu gibi günümüzde de hükümetlerin sıklıkla başvurdukları önemli bir politika enstrümanı olarak yerini korumaktadır. Özellikle uluslararası ekonomiye entegre

olmaya çalışan gelişmekte olan ülkeler açısından vergi sistemleri, gerek kamunun aşırının borçlanmasının önüne geçebilmek, gerekse sürdürülebilir kaynak yönetimi ve büyüme için itici bir güç olarak kullanılmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerdeki vergi sistemleri dar kapasiteli, dar tabanlı, milli gelirdeki değişikliklere karşı yeterince esnek olmayan ve vergi yükünün adil dağılmadığı çok sayıda vergiye ve vergi oranına sahip, karmaşık ve denetlenmesi zor yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde ise durum biraz daha farklılaşmakta, bu ülkelerde vergi sistemlerinden ziyade ekonomik büyümenin dinamiklerine ve değişen ekosisteme yönelik politikaların ön plana çıktığı gözlemlenmektedir. Bugün gelişmiş ekonomiler arasında en hızlı büyüyen Amerikan ekonomisini temel alırsak, ekonomik büyümeye katkıda bulunan kalemler arasında tüketim harcamaları ve ihracatın ön sıralarda olduğu ve bu iki değişkenin büyümenin en belirgin yapı taşlarını oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Kayıt dışılığın daha az olması, vergi bilinci ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri nedeniyle milli gelir içerisindeki vergi hasılatları gelişmekte olan ülkelere nazaran daha iyi bir yapı sergileyen gelişmiş ekonomiler, büyümenin sürekliliği, istihdam artışı ve gelir dağılımının iyileştirilmesi gibi temel sorunlarına çözüm ararken vergisel düzenlemelerden ziyade para politikası araçlarını tercih etmekte ve hizmetler sektörünün temel bileşeni olan küresel ticaretteki paylarını arttırmaya çalışmaktadırlar.

Bu bağlamda ticari hayata azami katkı sunmayı hedefleyerek çalışmalarına devam eden Bakanlığımız üstlendiği misyon ve vizyonu yerine getirirken; işlemleri basitleştirmeyi, kolaylaştırmayı ve hızlandırmayı, yenilikçi olmayı ve katılımcılığı esas almaktadır. Yaptığımız çalışmalarda Ülkemizdeki ticaret ortamının ekonomik büyümeye, istihdama ve tüketicilere azami şekilde katkısı gözetilirken, ticaretin kolay ve en güvenli yapıldığı ülke olmak için ihtiyaç duyulan gerekli alt yapı çalışmalarının tamamlanmasına da büyük bir azimle gayret içerisinde devam edilmektedir.

Tüketicilerimize, tacir ve esnafımıza en güzel şekilde hizmet etmesi gayesiyle Bakanlığımız nezdinde faaliyete geçen Merkezi Sicil Kayıt sistemi (MERSİS), Hal Kayıt Sistemi, Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi (ESBİS), Tüketici Bilgi Sistemi ve gümrüklerimizde uygulanan elektronik bilgi sistemlerinin Ülkemiz ticaretine ilerleyen süreçlerde çok daha önemli katkılar sunacağına beklemekteyiz.

Ülkemizdeki ticari hayatın uluslararası ticari değişimlere ayak uydurmasını ve adaptasyonunu nasıl görüyorsunuz? Bu konuda Bakanlığımızın üstlenmesi gereken görevler nelerdir?

Günümüzde, bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler ticari hayatta da önemli değişimlere yol açmaktadır. Özellikle, ticari faaliyetlerin elektronik ortama taşınması; bir taraftan internetin uluslararası boyutta kullanımına hız kazandırmış diğer taraftan da yeni elektronik sistemlerin oluşturulmasına neden olmuştur.

1920'lerden bugüne baktığımızda küresel ticaret kriz zamanlarını hariç tutarsak gün geçtikçe artan bir ivme kazanmaktadır. O zamanlar 40 milyar dolar civarında olan dünya ticaret hacmi 2012 yılında 37 trilyon dolar, 2013 yılında ise 37,7 trilyon dolar seviyesine yükselmiştir. Yaklaşık bin kata yakın bir artış olmuştur.

2012 yılında bu 37 trilyon dolarlık dünya ticaretinin 1,5 trilyon doları elektronik ortamda yapılmıştır. Yani dünya ticaretinin %4'ünü elektronik ticaret oluşturmaktadır.

Ülkemizde özellikle 2009-2013 dönemini kapsayan son 5 yıllık dönemde e-ticaret hacminde önemli sıçramalar gerçekleşmiştir. 2009 yılında internet üzerinden gerçekleşen kartlı ödemeler toplam 9,1 milyar TL iken 2013 yılında 34,6 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Elektronik ticaret hacmimiz son 5 yılda 4 kata yakın bir artış yakalamıştır. 2009 yılında elektronik ticaret hacminin Gayri Safi Yurtiçi Hasılamız içindeki payı %1 iken 2013 yılında %2,2 seviyesine ulaşmıştır.

Kalkınma Planları, Orta Vadeli Programlar ve ilgili Strateji ve Eylem Planlarındaki hedef ve stratejileri gerçekleştirmek için elektronik ticaretin önemli fırsatlar sunduğu ve araç olarak kullanılması gerektiği belirtilmektedir.

Bu doğrultuda 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile elektronik ticarete yönelik düzenlemeler yapılması ve uygulanmasının sağlanması, elektronik ticaretin gelişmesine ve yaygınlaşmasına yönelik çalışmalar yapılması, bu konuda mevzuatla verilen görevlerin yerine getirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması görevleri Bakanlığımıza verilmiştir.

İlgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Bakanlığımız İç Ticaret Genel Müdürlüğü'nün de aktif olarak katılım sağladığı mevzuat çalışmaları sonucunda, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Tasarı, TBMM Genel Kurul gündeminde yasalaşmak üzere beklenmektedir.

Söz konusu Tasarıda ticari iletişim, elektronik iletişim araçlarıyla yapılan sözleşmeler ve elektronik ticarete ilişkin bilgi verme yükümlülükleri ile uygulanacak yaptırımların düzenlenmesinin, tüketiciler ile elektronik ortamda işlem yapanların korunmasının ve özellikle internet üzerinden yapılan ticari faaliyetlerin daha güvenli ve şeffaf bir şekilde yapılması amaçlanmaktadır.

Şirketler Hukuku Faslı'nın Avrupa Birliği müktesebatı ile uyumlaştırılıp kapatılması için ise 5 kapanış kriteri belirlenmiştir. "Türk Ticaret Kanununun topluluk müktesebatı ile uyumlaştırılması" ve "Şirketler Hukuku Faslına ilişkin AB müktesebatını doğru uygulamak için idari kapasitenin güçlendirilmesi" kriterleri Bakanlığımızı yakından ilgilendirmektedir.

İkinci düzenlemeler kapsamında Türk Ticaret Kanununun kabul edilmesi, Kanun'un yürürlüğe girmesi ve Bakanlığımızca ilgili yönetmelik ve tebliğler yayımlanması ile AB müktesebatına uyum yönünde önemli adımlar atılmıştır.

İdari kapasitenin güçlendirilmesine ilişkin olarak ise, ülkemizdeki 238 ticaret sicili müdürlüğü kayıtları, iş-

lemlerin elektronik ortamda yürütülmesini sağlayan Merkezi Sicil Kayıt Sistemine (MERSİS) aktarılmıştır. Gerçek ve tüzel kişilere tekil ve benzersiz bir anahtar numara verilerek, yeni şirket kuruluşları elektronik ortamda yapılabilmektedir.

Diğer yandan, Bakanlığımızca 7 Ekim 2013 tarihinde kamuoyunun görüşüne açılan Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı Taslağında yer alan Perakende Bilgi Sistemi (PERBİS) ile işyeri açılış, faaliyete geçiş ve kapanış süreçlerinin, Tek Temas Noktası aracılığıyla gerçekleşmesine imkân tanınması öngörülmektedir.

Söz konusu Tasarı Taslağının yasalaşması halinde, 3. Fasıl olan İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi için tarama sonu raporunda ve ilerleme raporlarında yer verilen Ülkemizde "tek temas noktasının kurulması" ve "kapanış süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi" hususlarında ilerleme kaydetmenin mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü eliyle ülkemizdeki tüketicilerin bilinçlendirilmesi ve tüketicilerin haklarının tanıtılması hususunda Bakanlığımızın gerçekleştirdiği çalışmalar ile diğer Bakanlıklarla yapılan ortak girişimler hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tüketicinin korunması alanının çok dinamik bir konu olması nedeniyle tüketiciler yeni imkânlarla birlikte yeni sorunlarla da karşılaşmaktadırlar. Yaşanan gelişmeler ve Avrupa Birliğiyle yapılan tam üyelik müzakereleri çerçevesinde tüketicinin korunması mevzuatında tekrar kapsamlı bir değişiklik yapma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Tüketicileri daha ileri seviyede korumaya yönelik tedbirlerin alınması, tüketicilerin hak arama yollarının kolaylaştırılması, tüketicinin bilgilendirilmesine ağırlık verilmesi, bürokrasinin azaltılması ve hakka niyete uygun bir ceza sisteminin oluşturulması amacıyla Bakanlığımız tarafından hazırlanan Tüketicinin

Korunması Hakkında Kanun 28 Kasım 2013 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanmıştır.

Yeni Kanun 28 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe girecektir. Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 76 milyon tüketicimiz daha ileri seviyede haklara sahip olacak, hak ve yükümlülüklerine ilişkin bilgiye daha kolay ulaşabilecekleri için daha bilinçli hareket edebilecek ve hak arama yolları daha da kolaylaşacaktır.

6502 sayılı Kanun ile getirilen yeni hakları tüketicilere aktarabilmek amacıyla çok sayıda televizyon programına katılım sağlanmıştır. 05 Temmuz 2013 tarihinden Ekim 2013 tarihine kadar her Cuma günü TRT1 kanalında tüketici konularının ele alındığı ve başta Bakanlığımız Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğümüz olmak üzere Genel Müdürlük personelimizin katıldığı "Pazar Ola" isimli program yayınlanmıştır.

81 İl Müdürlüğüne çok sayıda broşür, kitapçık, afiş yollanarak Yeni Tüketici Kanununun getirdiği yeniliklerin tüketiciler tarafından fark edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Tüketiciler ile mal ve hizmet üreticilerine yönelik bilinçlendirme amaçlı konferans, panel ve çalıştaylara Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü personeli bilgi aktarma amaçlı katılmışlardır.

Tüketicileri güvenli ürün konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları da ayrıca yapılmaktadır. Bu kapsamda, broşür ve afişler bastırılmış, televizyonlarda eğitici programlar yapılmıştır. Bakanlığımıza ait sosyal medya hesaplarından tüketicilere yönelik gerekli bilgilendirmeler yapılmaya devam edilmektedir.

Tüketicilerin bilinçlendirilmesi için afişler ve broşürler bastırılmış ve bunlar okullarda, alışveriş merkezlerinde, fuarlarda dağıtılmıştır. Kâğıthane Belediye Başkanlığı'nın organizasyonunda İstanbul'da veli ve öğrencilerin geniş katılımı ile toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıda veli ve öğrenciler okul kıyafeti ve kirtasiye alışverişlerinde dikkat edecekleri hususlar konusunda bilgilendirilmiştir.

Her yıl okulların açılma döneminde yoğun denetimler yapılmaktadır. Yazılı ve görsel medya organlarında hem denetim sonuçları paylaşılmakta hem de alışveriş sırasında dikkat edilecek hususlar vurgulanmaktadır.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle velilerimizin oyuncak alışverişine yöneleceği düşüncesiyle Nisan ayında 18 ilde denetimler yapılmıştır. Denetim sonuçları tüm medya ile paylaşılmış ayrıca veliler oyuncak alışverişleri konusunda bilgilendirilmiştir.

Bakanlığımız üreticilerin bilinçlendirilmesi çalışmalarına da önem vermektedir. Ticaret ve sanayi odaları ile diğer üretici ve ithalatçı örgütleri ile sık sık toplantılar düzenlenmekte ve piyasaya güvenli ürün arz etmeleri konusunda bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Tüketici şikâyetlerinin tüketici sorunları hakem heyetlerine doğrudan aktarılmasını, şikâyetlerin inceleme ve değerlendirme aşamalarının internet üzerinden takip edilmesini ve sonuçlarının sorgulanmasını sağlamak amacıyla 2010 yılı Nisan ayında Tüketici Bilgi Sistemi (TÜBİS) tüketicilerimizin kullanımına açılmıştır. TÜBİS üzerinden 3 Mart 2014 tarihi itibarıyla 146 bin 396 başvuru yapılmıştır.

Bu uygulamalara ek olarak mobil tüketici (m-tüketici) uygulaması ile de başvuru yapma ve bilgi alma imkânı tanınmaktadır. M-Tüketici uygulaması tüketicilerimizin kullanımına açılmıştır.

Son olarak Bakanlığımızın taşra ve merkez teşkilatında görev yapan personeline neler söylemek istersiniz?

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak sadece belirli alanlarla sınırlı kalmayan, çok geniş bir alanı kapsayan çalışma planına sahibiz. Dolayısıyla, Bakanlık mensubu her bir personelimizin ve her bir yöneticimizin bu bilinçle hareket etmesinin, çalışmalarını bu bilinçle yürütmesinin çok önemli olduğunu tekrar belirtiyorum tüm personelimize sağlık ve başarılar diliyorum...

Bana bu fırsatı verdiğiniz için de Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneğine ayrıca teşekkür ediyorum...

NEVZAT ER

İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü

Gümrük ve Ticaret Müfettişleri
Derneği olarak,

**Sayın İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü
Nevzat ER'e kıymetli vakitlerini bizlere ayırdığı
ve görev yaptığı süreçle ilgili kamuoyunu
bilgilendirdiği için teşekkürlerimizi sunarak
çalışmalarında başarılar diliyoruz.**

Öncelikli olarak sizleri kısaca tanıyabilir miyiz?

1967 yılında İzmir'de doğdum. 1989 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden mezun olduktan sonra 1990 yılında Maliye ve Gümrük Bakanlığı Teftiş Kurulu'nda Gümrük Müfettiş Yardımcısı olarak göreve başladım. 1994 yılında Gümrük Müfettişliğine, 2001 yılında ise Gümrük Başmüfettişliğine atandım.

Temmuz 2002–Temmuz 2003 tarihleri arasında 1 yıl süreyle ABD’de ve Temmuz 2013–Ekim 2013 tarihleri arasında 3 ay süreyle Federal Almanya Cumhuriyeti’nde gümrük alanında mesleki çalışmalarda bulundum.

04.01.2004–06.08.2004 tarihleri arasında Edirne Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü, 09.08.2004–17.02.2006 tarihleri arasında İzmit Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü, 28.02.2007–14.03.2008 tarihleri arasında da Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulundum. 21.10.2013 tarihinden bu yana İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürü olarak görev yapıyorum.

İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü’nün teşkilat yapısını genel hatlarıyla bize tanıtabilir misiniz?

Bölge Müdürlüğümüz bağlantı Gümrük, Tasfiye, Laboratuvar ve Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlükleri aracılığıyla her türlü yolcu ve eşyaya ilişkin olarak gümrük hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlayan Türkiye genelindeki en büyük Bölge Müdürlüğü’dür.

Çeşitli ünvan ve kadrolarda toplam 2.272 personel görev yapmaktadır. Bu personelin 350’si Bölge Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren 15 Şube Müdürlüğü’nde çalışmaktadır. Geri kalanı ise işlem hacmine göre ilgili bağlantı idarelerde görevlendirilmiştir. Görevlendirmeler yapılırken İstanbul’un trafik problemi de göz önüne alınarak mümkün olduğu kadar personelin mesaiye rahat ulaşabileceği yerler tercih edilerek ihtiyaç dahilinde görevlendirme yapmaya çalışıyoruz.

İstanbul’un coğrafi sınırları, yolcu giriş çıkış sayısı, dış ticaret işlem hacmi de göz önüne alınarak oluşturulan Avrupa ve Anadolu yakasında faaliyet gösteren 23 tane Bağlantı İdaremi bulunaktadır. İstanbul Personel Müdürlüğü, İstanbul Laboratuvar Müdür-

lüğü, kara ve deniz olmak üzere Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlükleri ve TASIŞ İşleme ve Satış Müdürlükleri ile Gümrük Müdürlükleri olarak yapılan Bağlantı İdarelerimizden 15 tanesi Avrupa Yakasında, 8 tanesi Anadolu Yakasında yerleşik olarak hizmet vermektedir.

Bağlantı idarelerimizden Halkalı, Erenköy, Ambarlı, Atatürk Havalimanı Kargo ve Atatürk Havalimanı Yolcu Salonu Gümrük Müdürlükleri her bakımdan Türkiye’nin en yüksek işlem hacmine sahip gümrük idareleridir.

Bağlantınız olan Gümrük İdareleriyle birlikte İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü’nün ülkemizin dış ticaretindeki yeri ve öneminden bahsedebilir misiniz?

Tahmin edeceğimiz üzere İstanbul’da bulunan Ambarlı Limanı, Haydarpaşa Limanı, Atatürk Havalimanı Kargo Bölümü ülkemizde gerçekleştirilen ithalatın ve ihracatın önemli bir bölümünün gerçekleştirildiği yerlerdir. Bunun yanı sıra Atatürk Havalimanı ve Sabiha Gökçen Havalimanı yolcu giriş çıkışı bakımından ilk sırada yer almaktadır.

Bu bağlamda ülkemizde gerçekleştirilen dış ticaret hacminin yaklaşık %50’lik bir kısmı Bölge Müdürlüğümüz görev alanı içerisinde gerçekleştirilmektedir. 2013 yılında İstanbul’dan gerçekleştirilen toplam ihracat 70 milyar 680 milyon USD, toplam ithalat ise 136 milyar 505 milyon USD olmak üzere toplam dış ticaret hacmi 207 milyar 186 milyon USD’dir. 2014 Ocak-Temmuz dönemine bakıldığında ise toplam ihracat 48 milyar 627 milyon USD, toplam ithalat ise 77 milyar 52 milyon USD olmak üzere toplam dış ticaret hacmi 125 milyar 680 milyon USD olarak gerçekleşmiştir.

İstanbul’dan gerçekleştirilen bu boyuttaki dış ticaret hacminin ülke bütçesine de katkısı kaçınılmazdır. Bu bağlamda, 2014 Ocak-Haziran döneminde Türkiye

genelindeki gümrük vergilerinin %29,7'si Bölge Müdürlüğümüze bağlı idarelerce tahsil edilmiş olup, dış ticarete tahsil edilen toplam vergiler ise bütçe gelirlerinin %5'ini oluşturmaktadır.

Uçak, gemi, TIR, RO-RO trafiği neticesinde 2013 yılında 4 milyonun üzerinde beyanname işlem görmüş iken 2014 yılında bu rakamın 4,5 milyon adedi aşacağını düşünüyorum.

Bölge Müdürlüğümüzü sadece ithalat ve ihracatın yapıldığı bir idare olarak değerlendirmek doğru olmayacaktır. Gümrüklerde beklemeyi en aza indirmek, ticaret erbabının zaman ve maliyetten tasarruf etmesine yardımcı olmak ve ticaretin kolaylaştırılması yönünde çalışmalar yapmaktayız.

Bu bağlamda, 2013 yılında yürürlüğe giren Gümrük İşlemlerini Kolaylaştırma Yönetmeliği kapsamında izlenebilir kayıt sistemine ve belirli mali yeterliliğe sahip, emniyet ve güvenilirlik koşullarını karşılayabilen, ihracatçı, ithalatçı ve taşıyıcı firmaların gümrük işlemlerini kendi tesislerinde gerçekleştirmeleri, gümrük muayenesinin daha öncelikli gerçekleştirilmesi, götürü teminat gibi kolaylıklardan yararlanmalarını sağlayan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statü Belgesi kapsamında Türkiye genelinde verilen 18 belgeden 9'u Bölge Müdürlüğümüzce verilmiştir.

Yine uygulaması 2011 yılında başlayan Uzlaşma Müessesesi kapsamında Bölge Müdürlüğümüzce oluşturulan Uzlaşma Komisyonları ile mükelleflerin yargıda kaybedecekleri zaman ve davaların takibi külfetinin en aza indirilmesi sağlanmıştır.

Gümrük İşlemlerinin yerine getirilmesi esnasında en çok karşılaşılan problemler nelerdir? Bu problemlerin çözümü için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

Gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki bağlantı idarelerimizin tamamında gümrük ve tasfiye işlemleri

elektronik ortamda yürütülmektedir. Bu sayede de işlemler standart hale getirilerek doğru, hızlı ve eksiksiz bir uygulama ile sızlanmalara yol açmadan Türkiye ekonomisinin gelişmesine büyük katkıda bulunuyoruz.

Zaman zaman personel yetersizliği gibi sorunlar gündeme gelse bile özellikle Bakanlık bünyesinde yapılan muhtelif kadrolara memur alımının büyük bir çoğunluğunun İstanbul'da görevlendirilmesi ile idarelerimizin personel ihtiyacı önemli ölçüde giderilmiştir. Mevcut personelin de etkin dağılımı ile gümrük işlemlerinin zamanında yapılmasında herhangi bir problem yaşanmadığı kanaatindeyim. Ayrıca, gerek mevzuat gerekse de uygulama esnasında eksiklik olduğunu hissettiğim her konuda hizmet içi eğitimlerin yapılmasına ağırlık vererek işlemlerin doğru ve yeknesak bir şekilde uygulanmasını sağladığımızı düşünüyorum.

İstanbul genelindeki gümrük idarelerini gezdiğinizde hepsinde olmasa bile bir kısmında büyük ölçüde altyapı eksikliği olduğunu göreceksiniz. Çalışma yerlerinin düzensizliği ve yetersizliği personelin çalışma performansını da etkilemektedir. Personelin ve mükelleflerin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte çalışma yerlerinin oluşturulması için çalışmalarımız devam etmektedir. Bu kapsamda Mart 2014'de Bölge Müdürlüğümüz yeni hizmet binasına taşınmış, Halkalı ve Erenköy Gümrük İdareleri'nin de yeni hizmet binalarına taşınmaları için hazırlıklar devam etmektedir. Halkalı Gümrük Müdürlüğünün Ekim ayı sonu itibarıyla yeni binasında hizmet vermeye başlamasını bekliyorum.

Gümrük binalarımızın yenilenmesi ve altyapı çalışmalarının tamamlanması ile de önümüze büyük bir sorun olarak çıkan yetkisiz iş takibinin de ortadan kalkacağına inanıyorum. Yetkisiz iş takibi sorunu hem yeni hizmet binalarındaki giriş çıkış kontrollerinin etkin bir şekilde yapılması ile hem de 2011'den

itibaren düzenli bir şekilde her yıl açılan Gümrük Müşavir Yardımcılığı sınavı ile büyük ölçüde aşılacaktır.

Gayet doğaldır ki mükellef açısından ve idare açısından bakıldığında karşılaşılan problemler ve şikâyetler farklılık gösterecektir. Kamuoyunda en çok karşılaşılan problem olarak “malım gümrüğe takıldı, zamanında işlem yapılmıyor” gibi genel bir algı hakim. Bildiğiniz üzere idare olarak sadece gümrük mevzuatına göre değil; malın niteliğine, cinsine göre diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından getirilen düzenlemeler çerçevesinde hareket etmek durumundayız. Bir eşyanın gümrük işlemlerinin tamamlanabilmesi için gerekli tüm belge ve bilgilerin idaremize sunulması akabinde işlemler gecikmeden yerine getirilmektedir.

Bu esnada beyannameye eklenmesi gereken belgelerin, yapılması gereken tahlillerin beklenmesi sadece bizim yetki alanımızda olan bir konu olmadığı halde mükelleflerin şikâyetlerinin en aza inmesi için Bakanlığımız koordinesinde gerekli çalışmalar yapılmaktadır. İnanıyorum ki ticaretin kolaylaştırılması kapsamında “tek pencere” uygulamasına geçiş ile belge kontrolünün elektronik ortamda yapılması ile firmalar hem zaman hem de maliyet tasarrufu elde edecekler ve gümrükte bekleme süreleri de en aza inecektir.

Uygulayıcı bir birim olarak başlıca görevimiz kamu sağlığı ve güvenliği açısından da ülkemize gelen ve giden eşyaların kontrolünü yapmaktır. Ancak dış ticaret hacmine de bakıldığında gümrüğe sunulan bütün eşyaların fiziki muayeneye tabi tutulamayacağı aşikardır. Bu nedenle belirlenen risk unsurları çerçevesinde ülkemize giren ya da çıkan eşyanın daha azının fiziki muayene tabi tutulması, risk unsuru içermeyen eşyanın ve mükelleflerin işlemlerinin daha kolay yapılabilmesini sağladığımızı inanıyorum.

Daha önce Edirne ve İzmit Gümrük Başmüdürü olarak görev yapmıştınız. O dönemdeki tecrübelerinizi de dikkate alarak geçmişten bugüne teşkilatımızın taşra yapılanması ve işlevselliğinde ne gibi değişiklikler gözlemliyorsunuz?

Öncelikle benim İzmit ve Edirne’de Başmüdür olarak görev yaptığım yıllar itibarıyla bugünkü durum arasında genel olarak teşkilatımızın yapısında bir değişiklik oldu. Bildiğiniz üzere 2011 yılında yayımlanan 640 sayılı KHK ile teşkilatımız Müsteşarlıktan Bakanlığa dönüşerek ticaret birimlerinin de dahil olduğu gerek personel gerekse mevzuat açısından daha geniş bir yapıya dönüştü. Bu yeniden yapılanmaya bağlı olarak Başmüdürlükler Bölge Müdürlükleri adı altında yeniden yapılandırıldı. Bunun yanında Tasfiye Müdürlükleri de Bölge Müdürlükleri bünyesine dahil edildi.

Bakanlık bünyesinde yapılan personel alımları ile gerek muayene ve muhafaza memuru gerekse de memur eksiklikleri büyük ölçüde giderilmiştir. Ancak söz konusu personelin etkin ve yerinde dağıtımı ile mevzuat konusunda gerekli eğitimin verilmesi ile gümrük işlemlerinin daha hızlı ve sağlıklı gerçekleştirileceğini düşünüyorum.

Uzun yıllar Gümrük Müfettişliği görevini icra etmiş biri olarak, o döneme ait unutamadığınız bir hatıranızı bizimle paylaşabilir misiniz?

Sanırım 1991 yılıydı. Refakat değişikliği ile İstanbul’dan o an itibarıyla Gürbulak’ta teftişte olan bir üstadın yanına verildim. O dönemin şartları içerisinde İstanbul’dan Gürbulak’a gitmek için Ankara aktarmalı Erzurum uçağına biniyor daha sonra Erzurum’dan otobüsle Doğubayazıt’a gidiyor ve bilahare Doğubayazıt’tan Gümrük İdaresince alınıp Gürbulak kapısına götürülüyordunuz. Bu çerçevede

İstanbul'dan uçakla Ankara Esenboğa Havalimanına geldim. Mevsim yaz olduğu için üzerimde bir tişört ve kot pantolon giydiğimi hatırlıyorum. Cüzdanımı da pantolonumun arka cebine koymuştum sanırım. Bir ara elimi cebime attığımda cüzdanımın olmadığını fark ettim. Cebimde de o dönemin şartları içerisinde bozuk kabilinden biraz para vardı. O dönem itibarıyla kredi kartı yok, cep telefonu yok ve maaşımızı bile hazinenin verdiği çeklerle saymanlıklardan kendimiz çekiyorduk.

Ankara'dan kalkan uçağın Erzurum'a inmesinden sonra beni bir sancı aldı. Çünkü Doğubayazıt'a hatta Erzurum havaalanından Erzurum otogarına gidecek para bile üzerimde yoktu ve yanımda da bavulum ve mevzuat kolisi olmak üzere baya bir de yük vardı. O an çektiğim sıkıntıyı halen acı bir tebessümle hatırlarım. Neyse efendim kendimi zar zor havaalanı servisine attığımı ve cebimdeki son kuruşları da otogara gitmek için buraya verdiğimi hatırlıyorum. Otogara geldim ama gel gelelim cepte para yok ve Doğubayazıt'a nasıl gideceğimi bilmiyorum. Biraz cesaretimi toparlayıp o dönem Doğubayazıt'a giden tek firma olan Doğubayazıt Best firmasına gittim ve sorumlu kim diye sordum. Arkada oturan gençten bir adam "benim buyurun" dedi. Kendisine Gümrük personeli olduğumu (gerçek kimliğimi gizleyerek) tayinimin Gürbulak Gümrüğü'ne çıktığını ancak yolda cüzdanımı düşürdüğümü veya çaldığımı Doğubayazıt'a gidince parası verilmek üzere beni götürüp götürmeyeceklerini sordum. Adamdan aldığım yanıt netti. Abi paranın lafımı olur istersen hiç verme biz seni Gürbulak'a kadar bile götürürüz oldu. Bu aldığım cevap beni hem çok sevindirmişti hem de birazda endişelendirip düşündürmüştü doğrusu. Ya üstad bu durumu öğrenir bana fırça atarsa ya bu adamlar kaçakçysa falan filan. Kendimi otobüse attım. Ama Doğubayazıt'a gidene kadar bu ve benzeri bir sürü düşünce kafamda geldi gitti. 5-6 saat süren bir yolculuktan sonra Doğubayazıt'a geldim. Neyse ki üstad geleceğim saati hesap edip

bir şoför ve araba göndermiş bana. Otobüsten indiğim gibi şoför hemen hoşgeldiniz efendim diye elini uzattı. Ben daha elimi uzatmadan nedenini ve niçinini yolda söylerim bana hemen şimdi sanırım 6 veya 7 lira gibi bir rakamdı borç verir misin Gürbulak'ta hemen iade edilmek üzere dedim. Şoförün bayağı bir şaşırdığı yüz halinden belliydi. Ama ikiletmeden parayı çıkardı hemen bana uzattı bende aynı anda gidip otobüs şoförüne uzattım. Şoför önce biraz direndi parayı almamak için ama sonra bıraktım. Rahatlamış durumu kurtarmıştım. Gürbulak'a gidince hemen harcırah çekip şoföre durumu izah ettim ve parasını iade ettim. Bu arada üstada da durumu olduğu gibi anlatmayı ihmal etmedim. Ne olmuşsa benim ağzımdan duysun diye. Üstad ilgiyle dinledi ve sonra uzun uzun güldü ve babacan bir tavırla olur böyle şeyler sağ salim geldin ya dedi. O günden sonra çıktığım hiçbir yolculukta cüzdanımı artık pantolonumun arka cebine koymuyorum.

Son olarak Bölge Müdürlüğünüz bazında gerçekleştirmeyi düşündüğünüz projelerinizden bahsedebilir misiniz?

Bölge Müdürlüğümüz ve bağlantılarında en çok önemseydiğimiz konulardan birisi de kurumsallaşmadır hiç şüphesiz. Ürettiğimiz her türlü kamu hizmetinin üretim ve sunum metodlarını, bireylerin inisiyatifinden çıkartıp, kuralları ve prosedürleri önceden belli olan iş akış yöntemlerine dönüştürmek istiyoruz. Bunun içinse Bölge Müdürlüğümüz ve bağlantı idarelerindeki iş süreçlerinin, iş süreçleri yönetim felsefesi çerçevesinde tanımlanması, dökümanite edilmesi, ölçülmesi, yönetilmesi ve geliştirilmesi kapsamında Bölge Müdürlüğümüz'de bir çalışma başlatmış bulunmaktayız. Kısa, orta ve uzun vadede hayata geçirilmesi gereken iş planlarımız bu çalışma neticesinde ortaya konulduktan sonra belli bir takvim çerçevesinde bütün bunları uygulamaya geçireceğiz. Bu çalışmalarımız neticesinde Bölge Müdürlüğümüzü ISO Kalite Yönetim Sistemi Belgesi ile taçlandırmayı hedeflemekteyiz.